VNÍMÁNÍ KURIKULÁRNÍCH ZMĚN UČITELI ZŠ: SHRNUTÍ HLAVNÍCH VÝSLEDKŮ Z ROZHOVORŮ

Tomáš Janík, Tomáš Janko, Karolína Pešková, Michaela Spurná, Petr Knecht, Karel Ševčík

Klíčová slova: postoje ke změnám kurikula, učitelé základní školy, polostrukturovaný rozhovor

Cílem příspěvku je představit hlavní výsledky výzkumného šetření, které zjišťovalo, jak učitelé ZŠ vnímají proběhlou kurikulární reformu a zda existuje souvislost mezi jejich postoji k reformě a používáním kurikulárních dokumentů v praxi. Šetření je druhou fází projektu GAČR Mezi akceptací a resistencí: Vnímání kurikulárních změn učiteli v období deseti let implementace reformy (GA15-05122S), který analyzuje, jak učitelé (ne)přijímají kurikulární reformu po deseti letech od jejího etablování na školách.

Teoretický rámec šetření vychází z tzv. Concern based adoption modelu (George, Hall, & Stiegelbauer, 2006), který implementaci kurikulárních změn operacionalizuje na třech úrovních – vlastnosti zaváděné změny (innovation configuration map), postoje aktérů ke změně (stages of concern) a míra implementace změny (levels of use). V souladu s uvedeným modelem předpokládáme, že procesy a rozhodnutí týkající se kurikulárních změn v praxi jsou subjektivní povahy (Fullan, 2007). Rozhodující faktor ovlivňující úspěšnost kurikulárních změn proto reprezentují učitelé, jako aktéři realizující zamýšlené změny v praxi. Interpretace kurikulárních změn učiteli vychází z jejich osobních přesvědčení, interpretací a zkušenosti (Vähäsantanen & Eteläpelto, 2011).

Šetření představuje druhou fázi obsáhlejšího výzkumu zjišťujícího, jak učitelé základních škol vnímají proběhlou kurikulární reformu. Celkem autoři realizovali 18 polostrukturovaných rozhovorů, v nichž respondenti odpovídali na otázky týkající se jejich postojů a zkušeností s reformou. Zjišťovány byly také souvislosti mezi postoji respondentů k reformě, vnímanou zdatností a používáním kurikulárních dokumentů. V návaznosti na rozhovory byly uskutečněny 3 případové studie s vybranými učiteli – dle jejich převažujícího postoje na kontinuu mezi akceptací a rezistencí. Získaná data byla zpracována prostřednictvím tematického kódování a vyhodnocena pomocí kvalitativní obsahové analýzy.

V návaznosti na předchozí dotazníkové šetření je možné rozdělit respondenty dle jejich převažujícího postoje k reformě na rezistentní, akceptující a neutrální. Detailnější pohled prostřednictvím rozhovorů a případových studií ukázal, že postoje učitelů k reformě se před a po jejím zavedení mohou měnit. Jedná se o změny na kontinuu mezi akceptací a rezistencí - respondent měl např. pozitivní očekávání vůči reformě, ale nyní vlivem zkušeností a bariér při implementaci zastává vůči reformě negativní postoj.

Bibliografie

Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change*. New York: Teachers College Press.

George, A. A., Hall, G. E., & Stiegelbauer, S. M. (2013). *Measuring implementation in schools: The stages of concern questionnaire*. Austin: SEDL.

Vähäsantanen, K. & Eteläpelto, A. (2011). Vocational teachers´ pathways in the course of a curriculum reform. *Journal of Curriculum Studies*, 43(3), 291–312.